

BIULETYN EUROREGIONU GLACENSIS 4/2014

Czesław Kręćchwost po 20 latach odchodzi z funkcji burmistrza Kudowy Zdroju.

Został radnym sejmiku województwa dolnośląskiego.

Euroregion Glacensis składa gratulacje

Święta Bożego Narodzenia zbliżają się wielkimi krokami, a my po maratonie wyborczym w Polsce i w Czechach z radością oczekujemy na spokojne chwile. Powyborcza zmiana przedstawicieli władzy w gminach i miastach jest w efekcie znacznie mniejsza, niż ogólnie oczekiwano. Świadczy to o dobrej pracy burmistrzów, co w wielu przypadkach wyborcy pozytywnie docenili. Chciałbym niniejszym pogratulować wszystkim, którzy obronili swoje mandaty, a także tym, którzy dopiero objęli nowe stanowiska, i zapewnić o gotowości do podjęcia współpracy.

Obecnie Euroregion Glacensis obchodzi osiemnastolecie swojego istnienia. Osiemnaste urodziny są cezurą osiągnięcia pełnoletności i jeżeli odniesiemy to do euroregionu, to pozwolę sobie stwierdzić, że bez wątplenia tę granicę już przekroczyliśmy. Polsko-czeskie

pogranicze może się pochwalić od jesieni nowymi atrakcjami turystycznymi w postaci wież widokowych. Zbliżamy się do końca naszego strategicznego i do tej pory największego projektu pn. „Miejsca pełne widoków w Euroregionie Glacensis”. Dotychczasowe rezultaty współpracy są lepsze, aniżeli sami się spodziewaliśmy. Okazuje się, że ten sposób rozwijania współpracy jest bardzo dobry i daje nam to siłę do podejmowania kolejnych projektów.

W nowy rok wkraczamy z nadzieją uruchomienia nowych funduszy unijnych. Euroregion Glacensis także w okresie 2014-2020 będzie zarządcą Funduszu Mikroprojektów, a wnioskodawcy będą mogli w dalszym ciągu korzystać ze wsparcia finansowego na projekty współpracy. Wprawdzie traktujemy to jako dobry fundament w nowej perspektywie finansowej, ale głównym celem dla nas jest bycie naturalnym koordynatorem dużych strategicznych i flagowych projektów na terenie Euroregionu Glacensis. Przygotowujemy kilka ciekawych przedsięwzięć, a jeżeli uda się je właściwie ująć, to sprawią one, że nasze pogranicze ponownie zyska na atrakcyjności.

W Nowym Roku życzę wszystkim Państwu odnalezienia spokoju w swoich sercach.

Jaroslav Štefek
Sekretarz Euroregionu Glacensis

Dobiega końca budowa wież widokowych na terenie Euroregionu Glacensis

Od zarania ludzkości człowiek zazdrościł ptakom – że mogą spoglądać na świat z góry i bez przeszkód patrzeć na dalekie krainy. Może właśnie dlatego nasi przodkowie poszukiwali miejsc, z których rozpościerały się widoki na dalekie okolice. Dobry punkt obserwacyjny miał oczywiście duże znaczenie. Prehistoryczny człowiek mógł z niego obserwować ruchy zwierząt, co pomagało mu w zdobyciu pożywienia i przeżyciu. Dobry widok na okolicę umożliwiał także wczesne ostrzeżenie plemienia przed zbliżającym się wrogiem. W miarę jak stopniowo rozwija się cywilizacja i doskonalą się technologia budowlana, na dalszy plan schodzi funkcja strażnicza wież. Wraz z rozwojem turystyki, mniej więcej od drugiej połowy XIX wieku, miejsca te coraz bardziej zyskują funkcję poetycką. Wieże do dnia dzisiejszego stanowią podstawę imponującej sieci wież widokowych z pięknymi widokami na poszczególne miasta i ich okolice oraz dalekimi widokami na horyzont.

Właśnie w budowie nowych wież widokowych w dużym stopniu uczestniczy także Euroregion Glacensis, który jako partner wiodący projektu pn. „Miejsca pełne widoków w Euroregionie Glacensis” zdobył środki finansowe na budowę nowych wież widokowych i we współpracy z miastami, gminami i innymi podmiotami pomaga w ich realizacji.

W czasie minionych trzech miesięcy do dnia zamknięcia niniejszego numeru biuletynu udało się zakończyć i uroczystie przekazać turystom pięć z ośmiu obiektów.

Pierwsze uroczyste otwarcie miało miejsce w gminie Horní Čermná dnia 6 września 2014 roku. Nowo zbudowana wieża widokowa Mariánka stoi w pobliżu kościoła pielgrzymkowego na wzgórzu Mariánská hora.

Parametry techniczne:
Wysokość platformy widokowej: 18,8 m
Wysokość nad poziomem morza: 499 m
GPS: 49°57'43.255"N, 16°35'45.213"E

Wydawca Euroregion Pomezí Čech, Moravy a Kladska – Euroregion Glacensis, Panská 1492, 516 01 Rychnov nad Kněžnou, Republika Czeska
we współpracy ze Stowarzyszeniem Gmin Polskich Euroregionu Glacensis, Łukasiewicza 4a/2, 57-300 Kłodzko, Polska
Zarejestrowane przez MK RCz E 16575

Redakcja dla czeskiej części: tel.: 00420 494 531 054, e-mail: info@euro-glacensis.cz, www.euro-glacensis.cz
Redakcja dla polskiej części: tel.: 0048 74 86 771 30, e-mail: biuro@eg.ng.pl, www.euroregion-glacensis.ng.pl

Tłumaczenie na język polski: mgr Karina Kurková. Opracowanie graficzne i przygotowanie do druku: Miloš Kaválek. Druk: Integraf, s.r.o. Náchod

Dnia 20 września 2014 roku otwarto wieżę widokową Čáp na wzniesieniu o tej samej nazwie niedaleko Teplic nad Metují (partner projektu BRANKA, o.p.s.).

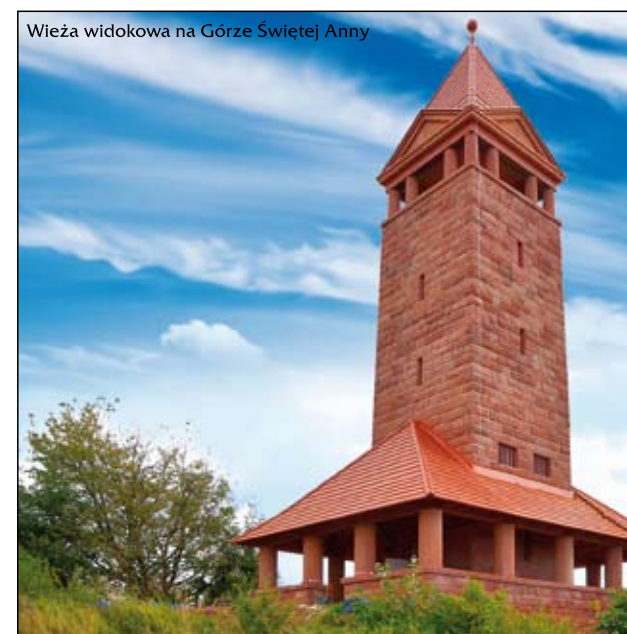
Parametry techniczne:
Wysokość nad poziomem morza: 786 m
Wysokość wieży widokowej: 13 m
Platforma na wysokości: 9 m
Liczba stopni: 44
GPS: 50°34'28.617"N, 16°7'26.870"E

W ramach programu międzynarodowej polsko-czeskiej konferencji dnia 2 października 2014 roku przy udziale członków euroregionu uroczystie przecięto wstęgę zmodernizowanego punktu widokowego o nazwie Altana Miłości w Kudowie-Zdroju.

Parametry techniczne:
Wysokość nad poziomem morza: 442 m
GPS punktu widokowego:
50°26'42.504"N, 16°14'47.723"E

Wieża widokowa na Górze Świętej Anny w Nowej Rudzie została uroczystie otwarta dnia 5 października 2014 roku. Zabytkowa wieża widokowa zbudowana jest z czerwonego piaskowca, w ramach projektu oczyszczono ją i zakonserwowano.

Parametry techniczne:
Wysokość nad poziomem morza: 647 m
Całkowita wysokość: 22,83 m
Wysokość platformy widokowej: 17 m
GPS: 50°34'00.20"N, 16°30'06.81"E

Ostatnim punktem widokowym otwartym tuż przed zamknięciem tego numeru biuletynu była wieża widokowa Eliška, zbudowana w pobliżu twierdzy artyleryjskiej Stachelberg na Babí koło Trutnova. Uroczyste otwarcie miało miejsce 11 listopada 2014 roku.

Parametry techniczne:
Wysokość nad poziomem morza: 670 m
Wysokość wieży widokowej: 24,5 m
Platformy widokowe na wysokości 20,8 m oraz 9,4 m
Liczba stopni: 104
GPS: 50°37'45.864"N, 15°54'40.345"E

Także na pozostałych trzech wieżach widokowych roboty budowlane idą pełną parą – w Žernovie, w Horní Radchowej w dzielnicy Slavíkov budowana jest wieża widokowa Na Signálu, a po stronie polskiej Suszynka w Radkowie. Wszystkie zostaną otwarte jeszcze w 2014 roku.

Dalekich widoków i pięknych wrażeń życzą Państwu pracownicy Euroregionu Glacensis.

Forum Polsko-Czeskiego Pogranicza

Forum odbyło się w dniach 2-3 października 2014 roku w polskiej części Euroregionu Glacensis w Kudowie-Zdroju. Forum zorganizowano w ramach projektu pn. „Współpraca sieciowa w Euroregionie Glacensis”, dofinansowanego z Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska 2007-2013, w ramach osi priorytetowej III: Wspieranie współpracy społeczności lokalnych, dziedziną wsparcia: 3.1 Współpraca terytorialna instytucji świadczących usługi publiczne. Celem projektu było wzmocnienie powiązań transgranicznych instytucji, które świadczą usługi publiczne. Podczas spotkania dokonano uroczystej prezentacji publikacji pt. „Wędrowki tropem uroków przyrody Euroregionu Glacensis”. Forum odbywało się z okazji 18-lecia Euroregionu Glacensis.

Spojrzenie w przeszłość Euroregionu Glacensis

Pierwsza część forum poświęcona była podsumowaniu okresu programowania 2007-2013, między innymi przypomniano powstanie Euroregionu Glacensis (5.12.1996 r.) i organizację pierwszego podobnego forum w 2000 roku w Polanicy-Zdroju. Zaprezentowano projekty już zakończone oraz przedstawiono nowe, planowane do realizacji na polsko-czeskim pograniczu. Czesław Kręćchwost (przewodniczący polskiej części Euroregionu Glacensis) podkreślił, że wszyscy jesteśmy przygotowani do integrowania się, a zarazem wszyscy jesteśmy w stanie udowodnić, że właśnie pogranicze Euroregionu Glacensis jest w Europie tym najbardziej zintegrowanym. Sekretarze Radosław Pietuch i Jaroslav Štefek krótko przedstawili Euroregion Glacensis. Od jego powsta-

nia zrealizowano ok. 5000 projektów dofinansowanych przy wsparciu środków unijnych, jak i bez wsparcia finansowego. Wspierane projekty dofinansowane były z programów PHARE CBC, INTERREG IIIA, Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej RCz-RP 2007-2013. Omawiono także realizowane obecnie projekty: EUREGIO PL-CZ 2013-2015, Strategia zintegrowanej współpracy czesko-polskiego pogranicza (przygotowanie wspólnego EUWT), Współpraca sieciowa w Euroregionie Glacensis, Śladami uroków przyrody Euroregionu Glacensis, Miejsca pełne widoków w Euroregionie Glacensis. Euroregion Glacensis zarządza Funduszem Mikroprojektów, realizuje własne projekty, jest partnerem w innych projektach, wydaje publikacje, jest pośrednikiem w nawiązywaniu kontaktów między polskimi i czeskimi wnioskodawcami itp. Nadal intensywnie przygotowuje się do nowego okresu programowania.

Nowy okres programowania 2014-2020, co przed wnioskodawcami i jak wygląda ich przygotowanie?

O obecnym stanie przygotowania Programu Współpracy Transgranicznej RCz-RP 2014-2020 poinformowała Małgorzata Chętko z Departamentu Współpracy Terytorialnej Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju Rzeczypospolitej Polskiej. W perspektywie finansowej UE 2007-2013 na polsko-czeską granicę przeznaczono ponad 219 mln EUR z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR). Polsko-czeski program Europejskiej Współpracy Terytorialnej należał do największych, najszybciej i najefektywniej wdrażanych w ramach całej Unii Europejskiej. Budżet nowego programu opiewa na kwotę ponad 235 mln EUR z EFRR, a jego znaczna część, w wysokości 20%, zgodnie z dobrą praktyką polsko-czeskiej współpracy będzie przeznaczona na realizację Funduszu Mikroprojektów. Nowe ramy prawne Europejskiej Współpracy Terytorialnej nakładają większy nacisk na rezultaty poszczególnych operacji finansowych realizowanych ze środków unijnych, w związku z czym konieczne będzie monitorowanie efektywności wkładu programu w ramach wybranych celów tematycznych i priorytetów inwestycyjnych. Program będzie dotyczył wszystkich projektów, od projektów flagowych, które oddziałują na cały obszar wsparcia, po te najmniejsze inicjatywy o charakterze lokalnym. W związku z tym jest ważne, aby projekty parasolowe Funduszu Mikroprojektów odpowiadały wskaźnikom odzwierciedlającym cele programu. We wszystkich programach Europejskiej Współpracy Terytorialnej, w których uczestniczy polskie Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, dąży do się do uproszczenia procedur, między innymi poprzez jak najszerze stosowanie ryczałtowego rozliczania wydatków oraz przyspieszenie refundacji środków dla beneficjentów. Ustalenia będą kontynuowane między koordynatorem krajowym a instytucją zarządzającą czesko-polskiego programu oraz w ramach podgrupy ds. Funduszu Mikroprojektów.

O obecnym stanie przygotowania Programu (POWT RCz-RP 2014-2020) poinformował RNDr. Jiří Horáček, dyrektor Departamentu Europejskiej Współpracy Terytorialnej Ministerstwa Rozwoju Regionalnego Republiki Czeskiej. We wrześniu 2014 roku program złożono w Komisji Europejskiej, która opublikuje swoje stanowiska do końca 2014 roku. Zatwierdzenie programu przewiduje się w ciągu sześciu miesięcy, a jego ogłoszenie w 2015 roku. Grupa robocza ds. przygotowania programu wybrała główne priorytety na okres 2014+ zgodnie z zapotrzebowaniem pogranicza. Wybór ten związany jest ze Strategią 2020 przygotowaną przez Komisję Europejską. Łącznie są to 4 priorytety: 1. Wspólne zarządzanie ryzykiem, 2. Rozwój potencjału przyrodniczego i kulturowego na rzecz wspierania zatrudnienia, 3. Edukacja i kwalifikacje, 4. Współpraca instytucji i społeczności. Każdy priorytet odzwierciedla konkretny cel. W ramach programu będzie

można składać zarówno projekty indywidualne, duże strategiczne projekty drogowe oraz nowość „projekty flagowe”. To projekty strategiczne, które dotyczą całego pogranicza i mają istotny wpływ na rozwój pogranicza. Obecnie w przygotowaniu jest sześć projektów flagowych, a ponadto ogłoszono nabór także kolejnych potencjalnych projektów flagowych. Termin składania wniosków ustalono na 31.10.2014 r. W przypadku projektów drogowych wnioski były składane w odrębnym trybie do 15.07.2014 r. (61,1 mln EUR) i oceniane przez panel ekspertów w dniach 30. 09.-1. 10. 2014 r.

Euroregion Glacensis i Fundusz Mikroprojektów 2014-2020

Projekty w Funduszu Mikroprojektów będą realizowane podobnie jak w poprzednim okresie. Partnerzy wiodący projektów parasolowych będą z czeskiej strony. Zakłada się, że alokacja dla Funduszu Mikroprojektów będzie wynosiła 20%. Dla Euroregionu Glacensis dostępna będzie podobna kwota jak w poprzednim okresie programowania. Dla strony polskiej będzie to ok. 5 mln EUR, dla strony czeskiej 5,178 mln EUR. Nowością będzie możliwość składania projektów na zasadzie partnera wiodącego. Nadal będą też dofinansowywane projekty wspólne, lustrzane i indywidualne.

Transport po polskiej i czeskiej stronie Euroregionu Glacensis

Przedstawiono projekty dotyczące modernizacji ciągów komunikacyjnych na pograniczu. Kraj Ołomuniecki złożył pięć projektów i zaprezentował projekt pn. „Podniesienie dostępności transgranicznej Hanušovice – droga II/446 (Hanušovice-Nová Seninka)”, długość odcinka po stronie czeskiej 12,728 km. W wyniku realizacji zwiększy się dostępność przede wszystkim z polskiej strony (do 12 t). Kolejnym projektem jest „Ścieżka Marianny Orańskiej do pałacu Jánský Vrch” – droga Travná-Javorník, Bílá Voda – Bílý potok. Odcinek liczy łącznie 7,934 km. Kraj Pardubicki zaprezentował projekt pn. „Poprawa dostępności atrakcji turystycznych południowej części Gór Bystrzyckich i Orlickich”. Droga nr III/31218 Pastviny-Žamberk (9,1km), droga nr 389 Spalona-Gniewoszów (12,9km). Kraj Kralowohradecki i Województwo Dolnośląskie przygotowały projekty drogowe dotyczące przebudowy dróg, które mają oparcie we wspólnym memorandum. Wniosekowana kwota dofinansowania z EFRR sięga 48,3 mln EUR (1,3 mld CZK). Proponowane obszary: rejon Trutnovsko (Trutnov - Žacléř-Královec-Lubawka-Mískowice - przejście graniczne Pomezni boudy/Przełęcz Okraj- odejście na Jelenią Górę), rejon Broumovsko 1 a 2 (przejście graniczne Meziměstí, Mieroszów, Broumov - przejście graniczne Otovice-Tłumaczów - kierunek Kłodzko-odejścia na Nową Rudę, Ludwikowice Kłodzkie), rejon Góry Orlickie (Rokytnice v Orlických horách, Říčky v Orlických horách, przejście graniczne Orlické Záhoří -Mostowice-Spalona-Bystrzyca Kłodzka).

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ / EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO
PŘEKRAČUJEME HRANICE / PRZEKRAČAMY GRANICE

Euroregion Glacensis (czeska część) przygotował projekt flagowy „Czesko-Polski Szlak Grzbietowy”

„Czesko-Polski Szlak Grzbietowy” to projekt flagowy, który jest aktualnie przygotowywany do osi priorytetowej 2. Rozwój potencjału przyrodniczego i kulturowego na rzecz wspierania zatrudnienia, w ramach Programu Współpracy Transgranicznej RCz-RP 2014+. Projekt nawiązuje do „Czesko-Saksońskiego Szlaku Grzbietowego”. Przedłużenie szlaku będzie prowadziło z Jesztedu (Ještěd) na Pradziada. Biegnie bezpośrednio po polsko-czeskim pograniczu przez atrakcyjne przyrodniczo tereny, takie jak np. Góry Izerskie, Karkonosze, Ściany Broumowskie, Góry Orlickie, Masyw Śnieżnika, Góry Złote, Jesioniki, Góry Sowie, Park Narodowy Gór Stołowych, Góry Bardzkie. Celem projektu jest odnowienie słynnego fenomenu górskich szlaków grzbietowych, które z sukcesem powstawały w okresie międzywojennym. W projekcie uczestniczy 30 partnerów. Partnerem wiodącym projektu jest Euroregion Glacensis. Przewidywany budżet wynosi 9 mln EUR (wniosek o dofinansowanie 7,6 mln EUR). W razie przyznania dofinansowania realizacja zaplanowana jest na lata 2016-2020. Działania projektu: nowe wyznaczenie całej trasy, zainstalowanie elementów drobnej architektury towarzyszącej, stworzenie nowych połączeń przez granicę państwa (np. Jánský most na Dzikiej Orlicy w Neratovie w Górach Orlickich), stworzenie górskiej Informacji Turystycznej – Neratov oraz realizacja szeroko zakrojonej kampanii promocyjnej. W celu podniesienia atrakcyjności szlaków grzbietowych nadal będą budowane kolejne wieże widokowe, np. nowa wieża na Masywie Śnieżnika, wieża widokowa przy schronisku Adam, w Novym Hrádku, w Wysokiej Šrbskiej itd.

Euroregion Glacensis (polska część) przygotowuje inicjatywę projektową pn. Polsko-czeska wymiana młodzieży

Przygotowywane przedsięwzięcie projektowe poświęcone jest stworzeniu systemowego mechanizmu współpracy młodzieży na całym polsko - czeskim pograniczu. Projekt zostanie złożony w priorytecie 4: Współpraca instytucji i społeczności. Inicjatorzy mówią o tym, że nie jest ważne, ile środków zostanie przeznaczonych na ten projekt. Ważne, aby taki mechanizm powstał. W przyszłości można składać wnioski także w innych programach operacyjnych, korzystać z innych środków zewnętrznych lub złożyć wniosek w ministerstwie edukacji narodowej. Więcej o inicjatywie w tym numerze biuletynu.

Rozmowa z panem RNDr. Jiřím Horáčkiem, dyrektorem Departamentu Europejskiej Współpracy Terytorialnej Ministerstwa Rozwoju Regionalnego Republiki Czeskiej

W trakcie międzynarodowej polsko-czeskiej konferencji, która odbyła się na początku września po polskiej stronie euroregionu w ramach projektu pn. „Współpraca sieciowa w Euroregionie Glacensis”, przeprowadzono wywiad z panem RNDr. Jiřím Horáčkiem, dyrektorem Departamentu Europejskiej Współpracy Terytorialnej Ministerstwa Rozwoju Regionalnego Republiki Czeskiej.

1. Co Pan ogólnie sądzi o efektach współpracy transgranicznej? Czy mają one znaczenie, mimo że są to programy relatywnie peryferyjne i nie mają takiej wartości jak te regionalne. Jak widzi Pan przyszłość współpracy transgranicznej?

Myślę, że ta wartość środków nie jest istotna, ponieważ od samego początku idea programów jest całkowicie odmienna. Zaczęło się to w latach 90. na granicy Niemiec i Francji i chodziło głównie o kształtowanie mentalności ludzi pod kątem współpracy. Ten trend jest nadal kontynuowany. Chociaż faktycznie w ramach Komisji Europejskiej stanowi to tylko kilka procent. Nacisk kładzie się na współpracę ludzi, młodzieży, na pozyskiwanie kontaktów. A więc środki finansowe nie odgrywają tu żadnej roli i sądzę, że właśnie dlatego programy te w jakimś kształcie, trudno powiedzieć w jakim, będą też kontynuowane.

2. Co Pan sądzi ogólnie o roli euroregionów?

Myślę, że euroregiony muszą określić, co będzie dalej. Mają za sobą pierwszy etap, gdy odgrywały rolę w nawiązywaniu tych wszystkich relacji. Euroregiony są na całej granicy Republiki Czeskiej, niektóre skupiają się na obsłudze administracyjnej projektów i przestają wykonywać własną euroregionalną pracę. Uważam, że to nie jest najwłaściwsza strategia. Zakres ich zadań jest naprawdę szerszy – zarządzanie regionem, pomoc w pozostałych projektach. Euroregiony zaczęły funkcjonować w latach 90. i wówczas spełniły swoją rolę, teraz należy sprecyzować, co będzie dalej.

3. Co Pan sądzi o roli i działalności Euroregionu Glacensis? Jak Państwo postrzegają i śledzą pracę Euroregionu Glacensis?

Myślę, że naprawdę należy do najlepszych w Czechach, a to dlatego, jak powiedziałem poprzednio, że nie skupia się na jednym działaniu, ale kontynuuje działalność euroregionalną – pomaga w poszukiwaniu kontaktów, wydaje

biuletyn, realizuje własne projekty, pomaga i konsultuje inne przedsięwzięcia projektowe. Jednocześnie dobrze, że współpracuje z największymi jednostkami samorządowymi – czeskimi krajami. Działalność jest powiązana, nie jest to działanie odseparowane i ograniczone. Ja oceniam euroregion wysoko, a z punktu widzenia administracji Euroregion Glacensis obsługuje największą pulę środków w RCz i robi to bardzo skutecznie i efektywnie.

4. Chcielibyśmy Pana zapytać ogólnie, jako dyrektora departamentu europejskiej współpracy terytorialnej, czy miasta i gminy mogą faktycznie w przyszłym okresie spodziewać się łatwiejszego korzystania ze środków? Jeżeli tak, to w jakich aspektach? Czy wnioskodawcy mogą spodziewać się tych wytesknlonych ułatwionych procedur wykorzystywania środków oraz uproszczenia obowiązków administracyjnych w programach pomocowych?

Niestety, to sprawa, o której się mówi, ale ogólnie wymagania ze strony Komisji Europejskiej rosną. Oznacza to, że różnią się pod względem kilku czynników. Oto przykłady: projekty mają partnera wiodącego, muszą też mieć co najmniej dwóch partnerów, którzy nawzajem przesyłają sobie środki, tak jak było wcześniej. Ponadto są cztery warunki współpracy: wspólne przygotowanie, wspólna realizacja, wspólny personel i wspólne finansowanie. W bieżącym okresie należało spełnić dwa kryteria. W nadchodzącym okresie trzeba będzie spełnić trzy kryteria. Wymagania rosną. O uproszczeniu mówi się na przykład w związku z wprowadzeniem ryczałtowego rozliczania niektórych wydatków, mogłoby to pomóc wnioskodawcom. Ale że będzie to w pełni radykalne uproszczenie, nie chciałbym obiecywać.

5. Problem stanowi nieco niejednorodność organów kontroli, jeden organ stwierdza, że coś jest w porządku, a następnie kolejny organ kontroli stwierdza, że to nie jest właściwe. Czy naprawdę wnioskodawcom będzie łatwiej, tak jak wszędzie o tym się mówi, a jeżeli tak, czy może Pan wymienić konkretne elementy?

Ministerstwo finansów przygotowuje zmianę przepisów dotyczących kontroli, aby wyjaśnić wzajemne stosunki i zakres odpowiedzialności za ostateczne stanowisko pomiędzy organami audytowymi a urzędami skarbowymi.

Obchody 20-lecia współpracy miast Bystrzyca Kłodzka i Ústí nad Orlicí

W bieżącym roku miasto Ústí nad Orlicí świętowało 20. rocznicę rozpoczęcia współpracy z polskim miastem Bystrzycą Kłodzką. Podpisaniem umowy o współpracy w dniu 18 maja 1994 roku na szczycie Śnieżnika zwieńczono już na długo wcześniej rozpoczęte nieformalne partnerstwo mieszkańców obu miast. Obchody rocznicy współpracy zorganizowano w sobotę 6 września 2014 roku. Oficjalna część obchodów z udziałem polskiej delegacji odbyła się w sali Szkoły Muzycznej I stopnia im. Jaroslava Kociana w Ústí nad Orlicí. Na spotkaniu przedstawiono dwudziestoletnią współpracę obu miast partnerskich, w której uczestniczyli przede wszystkim sportowcy, szkoły, strażacy, seniorzy oraz pracownicy urzędów miast. Zaprezentowano wspólnie realizowane w ramach współpracy projekty, które zostały dofinansowane z funduszy unijnych, z budżetu miasta oraz dotacji Kraju Pardubického. Przy tej okazji przedstawiciele obu miast podpisali deklarację dalszej współpracy oraz wręczyli wyróżnienia osobom, które przyczyniły się do zawiązania, rozwoju i pogłębienia partnerstwa obu miast.

Ciąg dalszy całonocnego wydarzenia miał miejsce w Domu Kultury w Ústí nad Orlicí, gdzie przygotowano program kulturalny dla członków delegacji oraz mieszkańców. Do tańca przygrywał zespół muzyczny Tiger Swing, wyświetlono prezentację pokazującą wspólne działania, a uczestnicy

mieli możliwość degustowania tradycyjnych polskich dań, które przywieźli na tę okazję goście z Polski.

Obchody odbywały się w ramach projektu pn. „Česko-polské příhraničí – region neomezených možností” (Czesko-polskie pogranicze – region nieograniczonych możliwości) o nr rej. CZ.3.22/3.2.00/13.03912 dofinansowanego z Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej RCz-RP 2007-2013 oraz budżetu państwa RCz.

Nowe Centrum Kultury w Pieszycach zostało otwarte!

W piątek 5 września 2014 roku w obecności wielu gości z Polski i Czech dokonano uroczystego otwarcia zmodernizowanego budynku Centrum Kultury w Pieszycach. Przebudowę przeprowadzono w ramach projektu pn. „Wędrowanie bez granic po północno-wschodnich Czechach i po Dolnym Śląsku” (nr rej. PL.3.22/2.2.00/09.01510). Dawne kino Słońce, nieczynne od dłuższego czasu i swoim wyglądem szpecące centrum miasta, zostało przebudowane na nowoczesny obiekt pełniący funkcję centrum kultury i turystyki. Będzie teraz służyło zarówno lokalnym mieszkańcom, jak i turystom przybywającym do Pieszyc – miejsca

stanowiącego bramę wejściową do Gór Sowich.

Na uroczyste otwarcie przyjęły zaproszenie także delegacje z Novej Páki i Bohuslavi na czele z burmistrzami i wiceburmistrzami, ponieważ właśnie te dwie gminy są partnerami ww. projektu dofinansowanego z Programu Operacyjnego Współpracy Transgranicznej RCz-RP 2007-2013 oraz budżetu państwa RCz.

Uczestników przywitał burmistrz Pieszyc Mirosław Obal oraz przewodnicząca Rady Miasta Urszula Kordiak. Po uroczystym przecięciu wstęgi goście mogli wejść do nowego obiektu. Przedpołudniowa, oficjalna część uroczystości odbywała się w głównej sali, przedstawiono projekt, partnerów projektu, goście obejrzeli film pokazujący przebieg prac budowlanych podczas budowy Centrum. Na nowej scenie wystąpiły mażoretki z Ośrodka Dzieci i Młodzieży w Novej Páce, a znane i mniej znane utwory zagrał zespół muzyczny Evergreen Dixieland Band z Novej Páki.

W salach wystawienniczych nowego Centrum Kultury przygotowano dla zwiedzających wystawę obrazów z Międzynarodowego Pleneru Malarskiego, który odbył się pod koniec kwietnia tego roku w Novej Páce.

Do końca realizacji projektu w zmodernizowanym Centrum Kultury odbędzie się jeszcze kilka polsko-czeskich wydarzeń, między innymi konkurs poetycki, targi turystyczno-kulturalne, przeglądy teatralne, wystawy itd.

Na zakończenie należy życzyć przyszłym zwiedzającym, aby w nowym Centrum Kultury zaczerpnęli dużej dawki energii twórczej oraz doznali niezapomnianych wrażeń i inspiracji.

Polsko - Czeska Współpraca Młodzieży

Idea utworzenia mechanizmu współpracy młodzieży na polsko - czeskim pograniczu od kilkunastu lat przewijała się w rozmowach środowisk koordynujących i inicjujących współpracę transgraniczną. Wzorem do utworzenia mechanizmu miała być powstała w 1991 roku Polsko - Niemiecka Współpraca Młodzieży. W międzyczasie podobne mechanizmy powstały na granicy polsko - ukraińskiej, polsko - litewskiej czy czesko - niemieckiej. W 2013 roku do przygotowania mechanizmu w formule tworzonego wówczas EUWT Nowe Sudety przystąpiły 4 stowarzyszenia reprezentujące euroregiony Nysa i Glacensis. W momencie pojawienia się formuły projektów flagowych w tworzonej PWT RCZ-RP 2014-2020 i opóźnienia w utworzeniu EUWT, Partnerzy postanowili zaproponować utworzenie mechanizmu współpracy instytucjom na całym polsko - czeskim pograniczu. O współpracy młodzieży dyskutowano również podczas spotkań odbywających się w ramach projektu EUREGIO PL-CZ i doświadczeń zbieranych za granicą. Podczas wizyty studyjnej w Euroregionie Nysa w dniach 9-11.09.2014 postanowiono, że przygotowanie i rolę Partnera Wiodącego weźmie na siebie Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Glacensis. Pierwsza publiczna prezentacja inicjatywy odbyła się podczas Forum Pogranicza Polsko - Czeskiego w dniach 2-3.10.2014 roku w Kudowie Zdroju. Partnerzy projektu na panelu poświęconym zasadom wdrożenia mechanizmu w dniu 3.10.2014 roku, przedyskutowali ideę realizacji. Na bazie wypracowanej koncepcji projektu na kolejnym spotkaniu w dniu 14.10.2014 w Trzycu zapadły ostateczne deklaracje członkostwa w projekcie oraz omówiono szczegółowo uwagi do opracowanego wniosku flagowego. W dniu 21.10.2014 roku projekt z udziałem części partnerów idea projektu była konsultowana we Wspólnym Sekretariacie Technicznym w Ołomuńcu, a 30.10.2014 roku podpisaną przez 12 Partnerów koncepcję projektu flagowego Partner Wiodący - Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Glacensis złożył w sekretariacie Programu.

Wiele i na każdym kroku mówi się o tym, że z korzystania ze wsparcia unijnego w ramach Programu wykluczony jest sektor organizacji pozarządowych. Projekt w sferze współpracy młodzieży wypełnia lukę jaka funkcjonuje w odniesieniu do najsłabszych beneficjentów, którzy z racji struktury organizacyjnej, sytuacji finansowej, braku płynności

finansowej związanej z kilkumiesięcznym procesem oczekiwania na płatność nie aplikują do funduszy mikroprojektów.

Celem projektu jest zintensyfikowanie współpracy instytucji i społeczności na pograniczu poprzez stworzenie i wdrożenie systemowego mechanizmu współpracy w zakresie wymiany młodzieży, obejmującego cały obszar pogranicza polsko - czeskiego. Tysiące zrealizowanych mikroprojektów w pewnym stopniu zapewniały współpracę młodzieży, jednak beneficjenci korzystali z finansowania w niewielkim stopniu z racji skomplikowanych procedur czy potrzeby pośrednika po polskiej stronie, jakim są samorządy. Działania i realizacja projektu mają przyczynić się do masowości tego procesu poprzez zastosowanie maksymalnie uproszczonych procedur i stawek ryczałtowych oraz możliwości bezpośredniego uczestnictwa placówek oświatowych i społecznych po polskiej stronie. Wstępna analiza funkcjonowania podobnych mechanizmów na innych pograniczach wykazała, że niewielkie środki finansowe i niskie koszty administracyjne pozwalają bardzo skutecznie zaaktywizować środowiska współpracy młodzieży.

Projekt w założeniu ma być realizowany w dwóch etapach. W pierwszej fazie wypracowany będzie mechanizm systemowego wsparcia i przeszkolony 13 osobowy zespół ludzi na całym pograniczu przygotowanych do wdrażania współpracy wywodzący się z 12 partnerów posiadających największe doświadczenie w realizacji polsko - czeskiej współpracy - czyli polsko - czeskich euroregionów. Drugi etap obejmuje test mechanizmu jako pilotażowe wdrożenie na niewielkim poziomie dofinansowania.

Idea projektu znalazła poparcie Polsko - Czeskiej Komisji Międzyrządowej ds. Współpracy Transgranicznej podczas jej jubileuszowego XX posiedzenia w dniach 13-15.10.2014 roku w Trzycu.

Polsko-czeska współpraca w geologii - dobry przykład kooperacji transgranicznej

Polsko-czeska współpraca prowadzona jest w wielu zawodach i na wielu płaszczyznach. Bardzo dobre efekty tej współpracy można obserwować zwłaszcza we wspólnych euroregionach, do których należy także Euroregion Glacensis. Należy przypomnieć, że polska i czeska część regionu mają wspólną historię. Ziemia kłodzka należała w średniowieczu do królestwa czeskiego. Po wojnach prusko-austriackich przeszła we władanie cesarstwa pruskiego, a po drugiej wojnie światowej znalazła się w granicach Polski. Niezależnie jednak od tego, kto akurat panował na tych ziemiach, żyli tu obok siebie, zazwyczaj bez konfliktów, przedstawiciele trzech narodowości: **Niemcy, Polacy i Czesi**. Ważne jest, że przyroda po obu stronach granicy jest podobna, a nawet taka sama. Dotyczy to nie tylko pól, łąk i lasów, ale przede wszystkim przyrody nieożywionej. Przypomnijmy przykładowo: 1. Skąły z piaskowca - po polskiej stronie Góry Stołowe, po czeskiej Adršpašsko-teplické skály; 2. Gnejsy Gór Orlickich po czeskiej stronie

i polskich Gór Bystrzyckich; 3. Opoka w okolicach Międzyzlesia i miasta Králiky.

Geologię ziemi kłodzkiej badali od XIX wieku badacze z Dreżna (Dresden), Wrocławia (Breslau lub Vratislav) oraz z Wiednia (Wien). A po drugiej wojnie światowej wzdłuż polsko-czeskiej granicy pracowały instytucje państwowe - dziś Państwowy Instytut Geologiczny /PIG/ oraz Česká geologická služba /ČGS/.

Opracowane wspólne mapy i publikacje: 1. „Mapa geologiczna regionu dolnośląskiego z przyległymi obszarami Czech i Niemiec 1:100 000” (Sawicki ed., 1995), 2. Wyjaśnienia do poprzedniej „Podstawy litostratygraficzne i kodyfikacja wydzielen” (Sawicki et al., 1997) 3. „Masyw Śnieżnika” (Jahn - Kozłowski - Pulina eds., 1996), 4. Mapa 1:50 000 „Masyw Śnieżnika - Mapa geologiczno-turystyczna” (Gawlikowska - Opletal eds., 1997), 5. „Góry Stołowe - Adršpašsko-teplické skály - Mapa geologiczno-turystyczna” (Čech - Gawlikowska eds., 1999), 6. „Mapa geologiczna Lausitz - Jizera - Karkonosze z objaśnieniami (Comments)” (Krentz - Kozdroj - Opletal eds., 2000), 7. „Geologische Übersichtskarte 1:200 000 Dresden” (Zitzmann et al., 2002), 8. W 2014 roku zakończono projekt w ramach programu operacyjnego współpracy transgranicznej pn. „Geotrasy sudeckie, przewodnik geologiczno-turystyczny”. Miał on na celu uatrakcyjnienie turystyki na polsko-czeskim pograniczu; w rezultacie opisano łącznie 21 miejsc, spośród których każde ma swoją książeczkę - przewodnik (wersja czeska, polska, angielska) - patrz www.geostrada.eu.

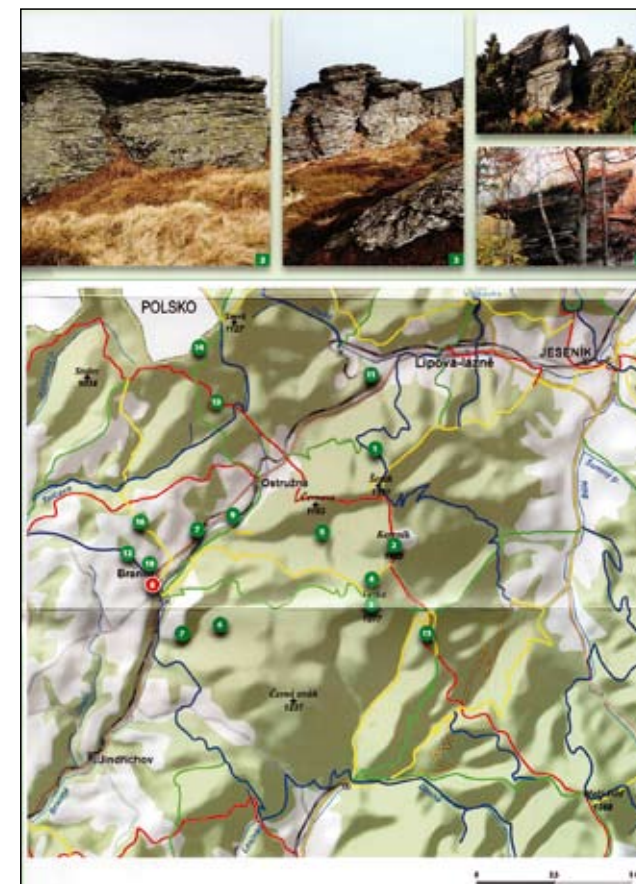
Wspólne mapy w opracowaniu: 9. Mapa Gór Orlickich i Bystrzyckich dla turystów 1:50 000. Mapa przygotowana jest do druku; łączy obszary ujęte w wydrukowanych już mapach (Śnieżnik i Góry Stołowe). 10. Mapa geologiczna 1:50 000 dla turystów północnej części Jesioników, z przyległą polską

częścią (Góry Opawskie). Po ich wydrukowaniu większość polsko-czeskiego obszaru przygranicznego Euroregionu Glacensis będzie ujęta w mapach geologicznych dla turystów, co przede wszystkim powinno wspomóc **rozwój ruchu turystycznego**.

W zakończeniu warto powtórzyć, co wnoszą „**Mapy geologiczne dla turystów**” (4, 5, 9, 10). Mapy pokazują sytuację geologiczną - gdzie występują poszczególne rodzaje skał. Są na nich zaznaczone i opisane miejsca ważne pod względem geologicznym. Część opisowa (w języku czeskim, polskim i angielskim) przedstawia przede wszystkim (w przystępny sposób) geologię obszaru, ale zawiera także informacje uzupełniające nt. lokalnych złóż (w tym kopalni), granic i charakteru **parków krajobrazowych, terenów chronionych oraz rezerwatów (= ochrona przyrody)**. Prezentują też **treść turystyczną** - kolorowo zaznaczone trasy turystyczne oraz ciekawe miejsca przyrodnicze. Tekstom towarzyszy wiele zdjęć. Taki typ map można określić mianem **edukacyjnych**, wnoszą bowiem wiele konkretnych informacji nt. przyrody nieożywionej, a częściowo także ożywionej, danego regionu. Mogą z nich korzystać zarówno **lokalne urzędy**, jak i **szkoły** w ramach swoich zajęć. O wymienionych mapach i elaboratach można znaleźć informacje na www.geology.cz (= o ČGS Praha). Mapy, książki i inne pozycje można zamówić pod adresem obchod@geology.cz lub w punktach sprzedaży PIG-u w Warszawie lub we Wrocławiu.

Współpraca PIG i ČGS w zakresie geologii, trwająca nieprzerwanie już 50 lat, jest przykładem bardzo dobrej współpracy międzynarodowej. Jest także dobrym wzorem dla współpracy w innych dziedzinach, ale także między innymi państwami, przede wszystkim w ramach Unii Europejskiej.

RNDR. Mojmír Opletal, CSc.,
emerytowany geolog

Baza członkowska się rozszerza - przedstawiamy nowych członków

Miasto Dolní Čermná

Miasto Dolní Čermná leży na przedgórzu Gór Orlickich w powiecie Ústí nad Orlicí, w kraju pardubickim, 8 km w linii prostej na północ-północny zachód od Lanškrouna oraz 12 km na wschód od Ústí nad Orlicí. Zajmuje powierzchnię 1499 ha (15 km²) i rozpościera się na wysokości od 398 do 528 m n.p.m. Według danych statystycznych z 2014 roku zamieszkuje go 1320 osób. Historyczną dominantą miejscowości jest zbudowany w XVI wieku kościół pw. św. Jerzego. Znajdujący się w pobliżu staw o powierzchni 16 ha pochodzi z połowy XVII wieku.

Čermná została założona prawdopodobnie w XIII wieku w czasach panowania Przemysła Ottokara II. Pierwsza pisemna wzmianka o niej pojawiła się w 1304 roku. W 1873 roku nadano jej prawa miasteczka. W 1936 roku Čermná na życzenie mieszkańców podzieliła się na Dolní Čermná, zamieszkiwaną przeważnie przez mieszkańców wyznania katolickiego, i Horní Čermná z ludnością ewangelicką. Prawa gminy następczej nadano Dolní Čermnej. W 1972 roku przyłączono miejscowość Jakubovice. Od 2009 roku miasto ma swój własny herb i sztandar.

W środku miasteczka jest rynek, przy którym znajduje się szkoła podstawowa i przedszkole, poczta, sklepy, restauracja, gabinety lekarskie, apteka, urząd miejski, swoją siedzibę ma także kilka firm. Miasto Dolní Čermná posiada pełną infrastrukturę społeczną. Ponadto dysponuje bazą noclegową z ok. 120 miejscami.

Propozycje wycieczek

W okolicy zachęcają turystów do wędrówek między innymi: stawy lanškrounskie, dolina Sázavské údolí, Muzeum Rzemiosł oraz Twierdza Letohrad, wieże widokowe Andrlův Chlum, Lázek oraz nowa wieża widokowa Mariánka w Horní Čermnej, zamek Lanšperk oraz zaporę Pastvinská přehrada. Dla miłośników białego szaleństwa dostępny jest w pobliżu ośrodek narciarski Čenkovice, popularnością cieszą się także lokalne szlaki rowerowe.

Aktywne spędzanie czasu wolnego

Wielofunkcyjny Ośrodek Zdrowia i Sportu (Areál zdraví a sportu) odnowiono dzięki projektowi pn. Revitalizace kulturně sportovního Areálu zdraví Dolní Čermná [Revitalizacja kulturalno-sportowego Ośrodka Zdrowia Dolní Čermná] w ramach RPO NUTS II Severovýchod. Na terenie ośrodka znajduje się wielofunkcyjne boisko ze sztuczną trawą, oświetlony kort do siatkówki plażowej, budynek z zapleczem socjalnym dla strefy sportowej, scena do imprez kulturalnych oraz zaplecze socjalne dla strefy kulturalnej. Do dyspozycji jest także boisko piłki nożnej oraz dwa korty do siatkówki z nawierzchnią z maczki ceglanej.

Wydarzenia kulturalno-społeczne

Najważniejszą imprezą kulturalną jest międzynarodowy festiwal folkloru Čermenské folklorní slavnosti. W 2014 roku organizowana była już 27. edycja. Do innych cyklicznych wydarzeń należą bale (Sąsiedzki, Strażacki, Przebierańców), karnawał dla dzieci, rajd przez bajkowy las, rozrywkowe sportowe popołudnie „Kdo si hraje, nezlobí” (Kto się bawi, nie psoci), przedstawienia teatralne, wystawa odpustowa, jarmark mikołajkowy i wielkanocny, Vítání ptačího zpěvu (Witanie ptasiego śpiewu), spacer mykologiczny, festiwal rockowy UNDER DARK MOON, Pálení čarodějnic (Palenie czarownic, 30.04.), festyn Posvícenské dozvuky, koncerty, Dzień Matki, Dzień z Sąsiadami i inne.

Życie wspólnotowe

W Dolní Čermnej działa wiele związków i stowarzyszeń, łącznie jest ich 15 i organizują one wiele imprez sportowych i kulturalno-społecznych. Są to: Czeski Czerwony Krzyż, orkiestra dęta, Dirt Jump, Dolce baby, Florbal, Junák – związek skautów, Klub Emerytów, Orel jednota Dolní Čermná, Rodinné centrum KUK [centrum rodzinne], Stowarzyszenie Członków i Przyjaciół Zespołu Folklorystycznego Jitřenka, Ochotnicza Straż Pożarna, Amatorskie Towarzystwo Teatralne, Związek Czeskich Filatelistów, klub sportowy TJ Dolní Čermná, STAVIMAT trial sport.

Miasto Dolní Čermná ma umowę partnerską ze słowacką gminą Liptovská Teplička oraz polską gminą Dzierżoniów.

Baza członkowska się rozszerza - przedstawiamy nowych członków

Osada Borovnice

Osada Borovnice powstała prawdopodobnie już w 1380 roku i należała do posiadłości Pecka. Najwięcej mieszkańców miała w 1880 roku, gdy miejscowość zamieszkiwały 1302 osoby, przeważnie narodowości niemieckiej. Obecnie liczy 380 mieszkańców. Na terenie gminy znajduje się kilka objętych ochroną konserwatorską obiektów architektury lu-

dowej, stosunkowo wiele zespołów rzeźb Męki Pańskiej dłuta rzeźbiarza Suchardy z Novej Paki. Ważny zabytkiem jest także kościół pw. św. Wita zbudowany w 1722 roku. Gmina Borovnice słynęła dawniej z drewnianych młynów – wiatraków, ostatni z nich rozebrano w 1968 roku. Miał zostać przeniesiony do skansenu, jednak nigdy to nie nastąpiło i wiatrak został zniszczony. Obecnie gmina podejmuje starania o ponowne zbudowanie młyna wiatrowego w Borovnicy. Los wiatraka nie jest obojętny także mieszkańcom. Z tego powodu założono towarzystwo Větrák, którego głównym przedmiotem działalności jest promocja i ponowne zbudowanie takiego obiektu w Borovnicy.

W miejscowości jest przedszkole, działają dwa sklepy spożywczo-przemysłowe, dwie restauracje oraz dwa pensjonaty. Ponadto od około trzech lat gmina Borovnice prowadzi na własny koszt punkt pocztowy na zasadzie Pošta Partner. Przez teren gminy biegnie linia kolejowa Pardubice – Liberec. Stacja w Borovnicy jest najwyżej położona na całej linii.

Gmina stara się także wykorzystywać środki unijne, przede wszystkim z Programu Rozwoju Wsi. Dotychczas wykorzystano dofinansowanie na projekty dotyczące gospodarki leśnej – na zakup sprzętu do jej prowadzenia, zalesianie gruntów rolnych. Obecnie gmina własnymi środkami gospodaruje na 200 ha gruntów leśnych.

Inne dotacje przeznaczono na poprawę charakterystyki energetycznej budynku urzędu gminy oraz przedszkola. Obecnie na terenie gminy realizowana jest największa do tej pory inwestycja – budowa kanalizacji oraz oczyszczalni ścieków dofinansowana z Państwowego Funduszu Ochrony Środowiska w kwocie 37 mln CZK. W ramach tej inwestycji gmina chętnie by zbudowała jeszcze wodociąg.

Oprócz towarzystwa Větrák na terenie gminy funkcjonuje także ochotnicza straż pożarna, która zajmuje się przede wszystkim działaniami na rzecz młodzieży oraz organizacją imprez kulturalnych, Klub Emerytów, Klub Piłki Nożnej oraz Związek Łowiecki. Spośród imprez kulturalnych na początku roku organizowane są bale, około 21 kwietnia z okazji Dnia Ziemi organizowany jest Pierwszy Wiosenny Rajd na Čistecą hůře. Natomiast w czerwcu Setkání Borovnic (Spotkanie Borovnic) – impreza wędrowna, w której uczestniczą przedstawiciele wszystkich pięciu gmin o nazwie Borovnice w Czechach. W sierpniu organizowana jest Pielgrzymka do Zlatnicy (Pout' do Zlatnice), czyli na tereny średniowiecznej kopalni złota, gdzie znajdują się relikty po wydobyciu złotego kruszcza, kapliczka i nowo odnowiona droga krzyżowa.

Gmina jest członkiem Mikroregionu Uzdrowiskowego (Lázeňský mikroregion), Stowarzyszenia Podzvičinsko oraz Lokalnej Grupy Działania Brama do Czeskiego Raju (MAS Brána do Českého ráje).

Słowa burmistrza gminy Ing. Josefa Bušáka dotyczące przystąpienia do stowarzyszenia Euroregion Glacensis: „Od członkostwa w Euroregionie Glacensis oczekujemy przede wszystkim współpracy w ramach naszych niektórych projektów, które swoim znaczeniem wykraczają poza granice gminy i regionu. Takim projektem jest przede wszystkim ponowne zbudowanie wiatraka, który byłby jedyny w Czechach”

Naukowcy o pograniczu w Trzebieszowicach

W dniach 9-10 października 2014 roku w Zamku na Skale w Trzebieszowicach odbyła się w ramach projektu „Sieciowa współpraca w Euroregionie Glacensis” konferencja naukowa „Pogranicze polsko - czeskie po wstąpieniu do Unii Europejskiej (na przykładzie Ziemi Kłodzkiej) pod patronatem Ambasadora Rzeczypospolitej Polskiej w Pradze, Ambasadora Republiki Czeskiej w Warszawie oraz Konferencji Rektorów Uniwersytetów Śląskich z udziałem środowisk uniwersyteckich z Polski i Republiki Czeskiej oraz nauczycieli pogranicza. Organizatorem kolejnego spotkania środowisk naukowych na pograniczu było Stowarzyszenie Gmin Polskich Euroregionu Glacensis przy merytorycznym wsparciu Polsko - Czeskiego Towarzystwa Naukowego i Uniwersytetu Wrocławskiego. Podczas dwudniowych obrad przeanalizowano obecną sytuację w zakresie interdyscyplinarnych studiów regionalnych oraz współpracy edukacyjnej oraz zaplanowano kolejne działania w zakresie współpracy naukowej. Ciekawym wątkiem dyskusji była kwestia zmiany podczas ostatnich kilkunastu lat funkcjonujących wzajemnie stereotypów, które w dobie globalizacji powodują w znacznym stopniu upodobnianie się do siebie Polaków i Czechów w zakresie codziennych postaw czy stylu życia. Ostatnią z finansowanych w projekcie konferencji naukowych „Pogranicze polsko-czeskie - 70 lat doświadczeń” zaplanowano na 26-27 marca 2015 roku.

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ / EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO
PŘEKRAČUJEME HRANICE / PRZEKRACZAMY GRANICE

Projekt pn. „Spotkania polsko-czeskie Jablonné nad Orlicí – Kondratowice“

Pierwsze dwustronne spotkanie miało miejsce już w zeszłym roku, gdy kondratowicz seniorzy przyjęli zaproszenie do udziału w tradycyjnym jablonskim rajdzie turystycznym „Vyhlídkové vrcholy” [Widokowe szczyty]. Tu zrodził się pomysł stworzenia wspólnego projektu umożliwiającego bliższe poznanie się mieszkańców zaprzyjaźnionych gmin. Obie gminy złożyły po swojej stronie Euroregionu Glacensis projekt pn. „Česko-polská setkávání” (Spotkania polsko-czeskie), w ramach którego zaplanowano po stronie każdego partnera cztery spotkania przy różnych okazjach dla różnych grup docelowych.

Już pierwsza wizyta w Kondratowicach była bardzo udana. Turyści z Jablonné zwiedzili arboretum w Wojśławicach i wraz z polskimi przyjaciółmi weszli na szczyt Ślęzy, mekki wrocławskich turystów. Na kończącej spotkanie biesiadzie mogli poprobować wielu polskich dań, między innymi prawdziwego żurku. Pierwszym wspólnym wydarzeniem w miejscowości Jablonné nad Orlicí było seminarium poświęcone funkcjonowaniu poszczególnych samorządów, możliwościom w zakresie turystyki oraz trosce o zabytki. Wspólne spotkanie strażaków, zarówno w Kondratowicach, jak i w Jablonné nad Orlicí, odbywało się w duchu wymiany doświadczeń związanych z wykorzystywaniem sprzętu strażackiego, a ponadto obie strony mogły się sprawdzić w zawodach pożarniczych. Także kluby sportowe zmierzyły swoje siły w meczu piłki nożnej. Program spotkania sportowców w Jablonné nad Orlicí wzbogacony był pokazem zajęć treningowych dla drużyn uczniów. Pokazowi towarzyszyła żywa dyskusja na temat metodyki przygotowywania zespołów młodzieżowych. Jedno z ostatnich spotkań, w którym uczestniczyli przedstawiciele jablonskich organizacji, kierownicy jednostek budżetowych miasta wraz z przedstawicielami miasta, odbyło się pod znakiem poznawania zabytków kultury. Atrakcyjnym punktem programu było zwiedzanie zamku Książ. Tematem wspólnej dyskusji były doświadczenia w zakresie wykorzystywania środków unijnych oraz możliwości dalszej współpracy w kolejnych latach. Ostatnim działaniem omawianego projektu będzie turniej uczniów w piłce nożnej, który odbędzie się w hali sportowej w Jablonné nad Orlicí w styczniu przyszłego roku.

gacony był pokazem zajęć treningowych dla drużyn uczniów. Pokazowi towarzyszyła żywa dyskusja na temat metodyki przygotowywania zespołów młodzieżowych. Jedno z ostatnich spotkań, w którym uczestniczyli przedstawiciele jablonskich organizacji, kierownicy jednostek budżetowych miasta wraz z przedstawicielami miasta, odbyło się pod znakiem poznawania zabytków kultury. Atrakcyjnym punktem programu było zwiedzanie zamku Książ. Tematem wspólnej dyskusji były doświadczenia w zakresie wykorzystywania środków unijnych oraz możliwości dalszej współpracy w kolejnych latach. Ostatnim działaniem omawianego projektu będzie turniej uczniów w piłce nożnej, który odbędzie się w hali sportowej w Jablonné nad Orlicí w styczniu przyszłego roku.

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ / EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO
PŘEKRAČUJEME HRANICE / PRZEKRACZAMY GRANICE

Niniejszy projekt jest współfinansowany ze środków EFRR za pośrednictwem Euroregionu Glacensis.

Uroczysta prezentacja nowej publikacji „Wędrówki tropem uroków przyrody Euroregionu Glacensis“

Stowarzyszenie Euroregion Glacensis wydało kolejne ciekawe materiały promocyjne. W ramach projektu „Śladami uroków przyrody Euroregionu Glacensis” opracowano kompleksowy pakiet wydawnictw, których motywem przewodnim są atrakcje przyrodnicze i uroki przyrody polsko-czeskiego pogranicza. W zeszłym roku przygotowano okrągły kalendarz na 2014 rok. W tym roku wydano 36-stronicowy kolorowy folder pod tytułem „Wędrówki tropem uroków przyrody Euroregionu Glacensis” oraz wykonano dwa panele promocyjne, na których umieszczone są zdjęcia roślin endemicznych typowych dla przygranicznego obszaru euroregionu. Folder wydano w trzech wersjach językowych – czeskiej, polskiej i angielskiej.

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ / EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO
PŘEKRAČUJEME HRANICE / PRZEKRACZAMY GRANICE

Niniejszy projekt jest współfinansowany ze środków EFRR za pośrednictwem Euroregionu Glacensis.

Zwyczaje i tradycje ludowe

Tradycje, tym razem bożonarodzeniowe

Adwent

Czas adwentu (okres czterech tygodni przed świętami Bożego Narodzenia) to czas postu, gdy śpiewane są tak zwane „roraty”, co pochodzi z łacińskiego tekstu porannej mszy maryjnej „Rorate coeli desuper” (*Spuście rosę niebiosą*). W tym okresie robi się wieńce adwentowe, które zawieszają się na drzwiach lub ozdabia nimi świąteczny stół. Pierwsze drewniane wieńce adwentowe przysły do Europy z Niemiec. Po pierwszej wojnie światowej wieńce adwentowe zaczęto wykonywać z zielonych gałązek drzew iglastych. Ponieważ okres adwentu zaczyna się w czwartą niedzielę przed Bożym Narodzeniem, na wieńcu adwentowym są cztery świece, a każda z nich symbolizuje jeden tydzień adwentowy.

Św. Barbara

Przypadający na 4 grudnia dzień św. Barbary związany był w przeszłości z wieloma ludowymi zwyczajami. Najbardziej znanym jest cięcie tzw. barbórek. Według tradycji ludowej 4 grudnia z pierwszym promieniem słońca niezamężna panna odcinała gałązkę czereśni (w niektórych regionach konieczne było, aby czereśnia miała co najmniej dziesięć lat). Jeżeli gałązka w Wigilię zakwitła, oznaczało to, że w nadchodzącym roku dziewczyna znajdzie przyszłego męża.

Wyrażamy nadzieję, że to ciekawe wydawnictwo przyda się Państwu, Szanowni Czytelnicy, w trakcie poznawania uroków całego polsko-czeskiego pogranicza. Przedstawiając atrakcyjne zdjęcia i towarzyszące im teksty zapraszamy Państwa na małą wędrówkę tropem uroków przyrody euroregionu, położonego na terenie województwa dolnośląskiego oraz północno-wschodnich Czech. Geografia euroregionu jest bardzo zróżnicowana - od nieboskłonu dotykającego gór i samotnych skał, przez malownicze pogórza po równiny usiane romantycznymi meandrami rzek. Cały region pełen jest czarujących miejsc, które warto zobaczyć.

Uroczysta prezentacja publikacji odbyła się w ramach międzynarodowej polsko-czeskiej konferencji dnia 2 października 2014 roku w Kudowie-Zdroju.

Publikacja będzie bezpłatnie dostępna w informacjach turystycznych na terenie Euroregionu Glacensis oraz w sekretariacie Euroregionu Glacensis w Rychnovie nad Kněžnou.

W Czechach w noc świętobarbórkową dzieci kładły na okno pończochę, do której Barbara wkładała im drobne łakocie, ale też węgiel, kamienie lub ziemniaki, jeżeli dzieci w kończącym się właśnie roku były niegrzeczne.

Mikołaj – 6 grudnia

Wieczorem w wigilię 6 grudnia pojawia się orszak, w którym można zobaczyć Mikołaja, anioła i diabłów. Mikołaj z aniołem roznoszą prezenty, a diabły pilnują, aby symbo-

Zwyczaje i tradycje ludowe

licznie ukarać i postraszyć niegrzeczne dzieci. Z tymi postaciami związanych jest nie tylko wiele piosenek i kołęd, ale także zwyczajów. Mikołaj może mieć „księgę grzechów”, z której odczytuje, zgodnie z informacjami od rodziców, przewinienia grzeszników. W niektórych regionach dzieci mogą mieć za oknem, pod poduszką lub w innym miejscu w mieszkaniu jeszcze pończoszkę na nocne prezenty od Mikołaja.

Łucja – 13 grudnia

W wigilię 13 grudnia jeszcze do dnia dzisiejszego, np. na Wołoszczyźnie (czes. Valašsko), chadzają tajemnicze, na biało ubrane postacie, tzw. lucki. Stare czeskie przysłowie mówi: „Łucja nocy upije, dnia nie doda” („Lucie noci upije, dne nepřidá”). Przysłowie pochodzi jeszcze z czasów przed reformą kalendarza. W tzw. kalendarzu juliańskim był to dzień przesilenia zimowego, gdy dzień był najkrótszy, a noc najdłuższa. Zwyczaje i wszystkie obrzędy związane ze św. Łucją pozostały także po przejściu na kalendarz gregoriański. W dzień Łucji, która w czasach pogańskich była demoniczną postacią Zimowego Staniasłańca, kobiety nie mogły pracować ani prać. W dzień św. Łucji domy musiały być już pięknie wysprzątane, w przeciwnym razie Łucja bardzo się gniewała. Święta Łucja uważana była także za obrończynię przed czarownicami. „Lucki” wymiatyły domy i przybytki gęsim piórem, czym oczyszczały ludzkie domostwa.

Zwyczaj już w drugim tygodniu adwentu zaczynało budować szopki. Poprzednikiem szopek były gotyckie szafeczki z woskowymi figurkami lub sycylijskie sceny biblijne. W Czechach zwyczaj ten pojawia się po raz pierwszy w 1560 roku w kościele św. Klemensa w Pradze. Po wydaniu przez Józefa II zakazu budowania szopek w kościołach szopki rozpowszechniły się na początku XIX wieku w czeskich domach, szybko stając się nieodłącznym elementem świąt Bożego Narodzenia.

Święta Bożego Narodzenia

24 grudnia

Ze świątami Bożego Narodzenia związanych jest wiele zwyczajów. Głównym dniem świątecznym w Czechach jest Wigilia. Ubieranie choinki, jeden z najpiękniejszych i najbardziej poetyckich symboli Bożego Narodzenia, jest bardzo młodym zwyczajem. Pierwsze informacje o jego pojawieniu się w Europie pochodzą dopiero z początku XIX wieku. Do Czech przywędrował z Niemiec. Jednak stosunkowo długą tradycję miało już u nas wieszanie gałązek lub drzewek wierzchołkiem w dół. W tym dniu w domach wieszano także jemiolo, która ma wnieść do domu szczęście i miłość oraz chronić od wszelkiego zła. Zwyczaj całowania się pod zawieszoną jemiolą pochodzi od dawnych Celtów, którzy wierzyli, że jemiola zapewnia płodność. Z Wigilią związanych jest także wiele tradycji – całodniowy post (kto go przestrzega, zobaczy wieczorem złotego prosiadka), lanie ołowiu lub rzucanie trzewikiem (jeżeli rzucony spadnie odwrócony szpicem w kierunku drzwi, dziewczyna w ciągu roku wyjdzie za mąż). Na podstawie kształtu rozlanego ołowiu wylanego do wody wrócono, co kogo w nadchodzącym roku czeka. Spośród kolejnych zwyczajów można wymienić puszczanie łóderek – czyja łódeczka najdłużej utrzymała się na wodzie, ten miał przed sobą długie i szczęśliwe życie. Możliwe jest też inne wytłumaczenie: czyja łódeczka dopłyne do środka, ten wyruszy w świat, czyja łódeczka trzyma się przy brzegu, ten przez kolejny rok zostanie w domu. Nie można zapomnieć o krojeniu jabłka. Jeżeli po przekrojeniu jabłka nasiona miały kształt krzyża, wróżyło to nadejście śmierci. Jeżeli nasiona pełne były robaków, oznaczało to chorobę, a jeżeli po rozkrojeniu pokazała się piękna gwiazdka, oznaczała ona zdrowie i szczęście. Zdrowie przez cały rok wróży także cztery rozłupane orzechy włoskie ze zdrowym środkiem.

Na obiad je się dania bezmięsne – groch, kaszę lub suflet z grzybami.

Kiedy pierwsza gwiazdka pojawi się niebie, rodziny zasiadają do kolacji wigilijnej. Wigilijny stół musi być świątecznie nakryty i zastawiony produktami symbolizującymi hojność i ochronę przed

złem (chleb, jabłka, orzechy, miód i in.). Jako danie wigilijne podaje się zupe rybny oraz smażonego karpia z sałatką ziemniaczaną. Słodkim dodatkiem są tradycyjne świąteczne ciasteczka.

Po kolacji wigilijnej rodzina spotyka się przy choince i nadchodzi czas na wręczanie prezentów. U nas, podobnie jak na Słowacji, w Austrii i we Włoszech, prezenty roznosi Dzieciątka Jezus.

Z Wigilią związana jest także pasterka, msza odprawiana o północy, na której często grany jest najsłynniejszy czeski utwór sakralny „Česká mše vánoční”, czasami nazywany „Mše Hej mistře”, autorstwa Jana Jakuba Ryby.

25 grudnia świętowany jest jako pierwszy dzień Święta Bożego (Boży hod). To dzień świętowania narodzin Jezusa Chrystusa, czyli Bożego Narodzenia. Ludzie mieli ten dzień pobożnie kontemplować i starym zwyczajem było pójście do kościoła na mszę, którą nazywano „hrubá” (gruba). Rodziny spotykają się przy wspólnym obiedzie, najczęściej podaje się pieczoną kaczkę lub gęś, czeskie knedliki i kapustę. Dawniej domów nie sprzątano w tym dniu, łóżek nie słano, pokoi ani ganku nie zamiatano, nie wybierano się w odwiedziny, a jeżeli mimo wszystko ktoś przyszedł, to miał przynieść koledę i życzyć wesołych i szczęśliwych świąt Narodzenia Pańskiego.

26 grudnia obchodzi się drugi dzień Bożych Świąt – Świętego Szczepana. Kolędy chrześcijańskie odwoływały się do Nowego Roku lub do Bożego Narodzenia, ale w większości przedstawiano jest w dzień św. Szczepana. Koledowanie było dawniej zwyczajem studentów uniwersytetów, później uczniów szkół miejskich, a dopiero na końcu wiejskiej młodzieży. Kolęda była wyrażeniem życzenia pomyślności w nadchodzącym roku. Już w XIX wieku kolednicy chadzali na Świętego Szczepana z małą szopką umieszczoną w pudełku lub z dużą gwiazdą na kijku – śpiewali oraz życzyli zdrowia i pomyślności w gospodarstwie. Za kolędę otrzymywali owoce, pieniądze lub zaproszenie do domu na małą biesiadę. Jeszcze w niedawnych czasach w dzień Świętego Szczepana kultywowano zwyczaj chodzenia od domu do domu z kolędą. Bardzo znana jest kolęda: Koleda, koleda, Štěpáne! (Kolęda, kolęda, Szczepanie).

Według tradycji w tym dniu powinny sobie składać wizyty rodziny przyjaciół i znajomych, wymieniać między sobą prezenty i życzyć wielu sukcesów i pomyślności.

Jak już pisaliśmy na początku naszego cyklu o tradycjach ludowych, święta Bożego Narodzenia kończą się 6 stycznia, gdy przypominamy sobie przybycie Trzech Króli, mędrców ze Wschodu, do Betlejem. W Europie Środkowej do tradycji należy błogosławienie domów, podczas którego na drzwiach wpisuje się kredą litery C+M+B oraz rok. W Czechach zazwyczaj K+M+B. Nie są to początkowe litery imion Trzech Króli: Kacper, Melchior i Baltazar, jak powszechnie się uważa, ale skrót łacińskiego Christus mansionem benedicat: Niech Chrystus błogosławi temu domowi.

Zwyczaje i tradycje ludowe

Święta Bożego Narodzenia to najbardziej uroczyste święta w naszej tradycji. Święta, na które wszyscy czekamy z utęsknieniem. Święta, do których przygotowujemy się długo i starannie. Są to dni, kiedy poświęcamy więcej czasu i ciepła swojej rodzinie, bliskim i nieznanym. Przygotowania do tego święta trwają już kilka tygodni wcześniej, zarabia się ciasto na pierniki, przynosi się choinkę, kupuje rybę, która obowiązkowo pływać musi w wannie, przygotowuje się ozdoby choinkowe. W Czechach, gdzie liczba ateistów zdecydowanie przekracza liczbę wierzących, święta Bożego Narodzenia coraz częściej oznaczają powrót do tradycji. Oprócz znanych kołęd należą do niej wigilijne i świąteczne zwyczaje oraz - nieustannie - ubieranie choinki.

WIGILIJNY OPLATEK

Najważniejszym momentem wigilijnej wieczerzy jest dzielenie się opłatkiem. W Polsce zwyczaj ten przekształcił się w odrębny jedyny. Bardzo ściśle związany jest z Polską i bardzo głęboko zapadł w serce każdego Polaka, że ma znaczenie niemal mistyczne, nie dające się wytłumaczyć argumentami rozumowymi, obyczajowymi a nawet religijnymi.

Do tej pory zachował się zwyczaj ozdabiania paczek opłatków. Motywami są często sceny z szopki betlejemskiej czy pokłon Trzech Króli. Opłatki wyrabiane były przy kościołach i klasztorach, a wypiekano je, lejąc bardzo rzadkie ciasto pszenne w żelazne foremki odznaczające się artystem i subtelnością rysunku rżniętego w metalu na ich ściankach. Dzielenie się opłatkiem rozpoczynał zawsze pan domu lub w jego zastępstwie najstarszy syn, a potem każdy z obecnych musiał ułamać u drugiego kawałek opłatka i zarazem podać mu swój do ułamania. Dopiero wtedy można było zasiadać do wigilijnego stołu. W innych krajach dzielenie się opłatkiem nie jest znane.

STROJENIE CHOINKI

Jedną z najmłodszych tradycji wigilijnych jest strojenie choinki. Gloger w swojej Encyklopedii Staropolskiej pisze: „Za tzw. czasów pruskich, tj. w latach 1795-1806, przyjęto w Warszawie od Niemców zwyczaj w Wigilię Bożego Narodzenia ubierania dla dzieci sosenki lub jodełki orzechami, cukierkami, jabłuszkami i mnóstwem świeczek woskowych...”

Jak wynika z tych słów tradycję ubierania choinki do Polski przenieśli niemieccy protestanci na przełomie XVIII i XIX wieku i początkowo spotykana była jedynie w miastach. Stamtąd dopiero zwyczaj ten przeniósł się na wieś, w większości wypierając tradycijną polską ozdobę, jaką była podłaźniczka czy jemiola, oraz zastępując znacznie starszy,

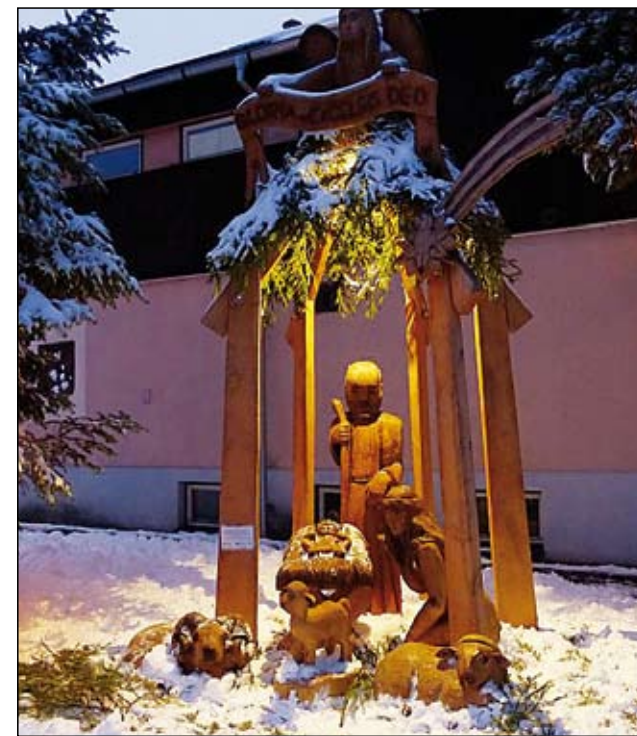
słowiański zwyczaj (znany jeszcze z obchodów Święta Godowego) dekorowania snopu zboża.

ŚWIĄTECZNE PREZENTY

Choinka, choinka a pod choinką prezenty. Prezenty oczekiwane najbardziej przez dzieci. Wigilijny zwyczaj obdarowywania się to jeszcze jeden wspaniały zwyczaj bożonarodzeniowy, w późniejszych czasach nazwany „Gwiazdką”. Według starej tradycji prezenty wręczano zawsze wtedy, gdy zapłonęła na niebie pierwsza gwiazdka. Podarki gwiazdkowe były różne, choć dzieciom dawano na ogół zabawki.

Obdarowywanie prezentami pojawiło się w średniowieczu i zapoczątkowało go udzielanie stypendiów i zapomóg przez szkoły mające za patrona św. Mikołaja. Jednak dzisiejszą tradycję wręczania świątecznych podarunków zawdzięczamy Marcinowi Lutrowi, który w 1535 roku domagał się, aby protestanci zaniechali zwyczaju „św. Mikołaja”, a prezenty dawali swoim dzieciom, jako dar samego Dzieciątka Jezus. Jak już wcześniej wspomniałam, z czasem ten moment przez Kościół został nazwany Gwiazdką. Również w Polsce zwyczaj obdarowywania się prezentami podczas Wigilii ma długą tradycję. Dziś w wielu domach pojawia się postać podobna do biskupa Mikołaja, dzierżącego w ręku pastorał, a na plecach niosącego wór z prezentami. To on w Wigilię Bożego Narodzenia przynosi prezenty, a najmłodszy ze swojej dziecięcą wiarą piszą do niego listy. Taki sam Święty Mikołaj w biskupich szatach pojawiał się w domach szlacheckich. Towarzyszył mu anioł, czasem diabeł. Oczywiście miał też różgę, którą straszył tych, którzy nie zasłużyli na nagrodę. To wtedy narodził się zwyczaj dawania drobnych podarunków dzieciom.

Tradycja obdarowywania prezentami dzieci, jaką znamy dziś, pojawiła się w Polsce w XIX wieku. Na początku znana była wyłącznie w domach mieszczańskich i we dworach. Na wsi, w domach chłopskich dzieci prezentów nie dostawały. Na szczęście z czasem uległo to zmianie i teraz znajdują one pod choinką wymarzone upominki. Mikołaj rzadko się pojawia, bo przecież ten prawdziwy czynił dobro w tajemnicy, nie chcąc się ujawniać.

Tradycyjne dania w Czechach

Świąteczne ciasteczka „Pracny“

300 g mąki
240 g masła
180 g cukru pudru
180 g drobno zmielonych orzechów włoskich
1 jajko
cukier waniliowy
skórka z cytryny
kakao
mielony cynamon, goździki

Sposób przygotowania:

Z mąki, miękkiego masła i pozostałych składników zagnieść ciasto, owinać je folią spożywczą i odstawić na noc. Następnego dnia wyłożyć ciasto do foremek, uważając, aby warstwa ciasta nie była zbyt gruba. Wypełnione foremki umieścić na blaszce – należy używać foremek tej samej wielkości, aby ciastka równo się upiekły. Piec w temperaturze 180°C. Gdy lekko wystygną, wyłożyć je z foremek i obtoczyć w cukrze pudrze.

Rogaliki waniliowe

250 g mąki
60 g cukru pudru
100 g mielonych orzechów
180 g masła
2 żółtka
cukier waniliowy
skórka z cytryny

Sposób przygotowania:

Na stolnicę wysypać mąkę i cukier, pokroić masło (trzymane wcześniej w temperaturze pokojowej, aby zmiękło), dodać orzechy, jajka i zagnieść gładkie ciasto, po czym odstawić je do lodówki do następnego dnia. Z ciasta formować małe rogaliki i kłaść na posmarowaną tłuszczem blachę. Upiec na złoty kolor w rozgrzanym piekarniku w temperaturze 170 °C. Jeszcze ciepłe rogaliki obtoczyć w cukrze pudrze wymieszanym z cukrem waniliowym.

Tradycyjne dania w Polsce

Makowiec zawijany

Ciasto:

3 szklanki mąki pszennej
180 ml mleka
150 g roztopionego i ostudzonego masła lub margaryny
6 żółtek
45 g świeżych drożdży (lub 21g suchych)
6 łyżek cukru
1,5 łyżki oleju
pół łyżeczki soli
1,5 łyżki spirytusu (lub rumu albo wódki)
1 duże opakowanie cukru waniliowego (= 16 g)

Masa:

6 białek
500 g maku
250 g cukru
100 g rodzynek
50 g posiekanych orzechów włoskich
1 łyżka miodu
olejek migdałowy do smaku
szczypta cynamonu
1 łyżka miękkiej margaryny
ewentualnie kandyzowana skórka pomarańczowa

Lukier:

szklanki cukru pudru
2 łyżki gorącej wody

Sposób przygotowania:

Mak zalać 500 ml wrzącej wody i przykryć, aby napęczniał. Następnie odkryć i pozostawić do wystygnięcia. Mak dwukrotnie zmielić. Drożdże i cukier rozpuścić w letnim mleku. Pozostawić w ciepłym miejscu do wyrośnięcia na około 15 min. Do wyrośniętego zaczynu dodać pozostałe składniki, na końcu dodając roztopione masło lub margarynę. Zagnieść ciasto. Przykryć ściereczką i pozostawić do wyrośnięcia. Do maku dodać pozostałe składniki masy. Białka ubić na sztywną pianę. Dodać do masy i delikatnie wymieszać. Ciasto podzielić najlepiej na 3 części. Każdą

część rozwałkować na prostokąt o grubości ok. 3 mm, nałożyć 1/3 masy, zostawiając ok. 2cm od brzegu i zwinąć z roladę. Końce rolady skleić i podwinąć pod spód. Gotową roladę przełożyć na posmarowany olejem papier do pieczenia i zrolować w formie tuby dwukrotnie, pozostawiając 1cm luzu między ciastem, a papierem (nie więcej). Końce papieru pozostawić otwarte. Makowce przenieść na blachę do pieczenia. Piec w nagrzanym piekarniku 30- 40 min. w temperaturze 180°C. Pozostawić do ostygnięcia. Przygotować lukier. Cukier puder rozetrzeć razem z gorącą wodą na gładką masę. Makowce polać lukrem i posypać makiem.